[2023] 1 ਐੱਸ.ਸੀ.ਆਰ.

ਐਲ.ਆਰ.ਐਸ ਦੁਆਰਾ ਸ਼੍ਰੀਰਾਮੂਲੂ ਨਾਇਡੂ ਦਾ ਪੁੱਤਰ (ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ)

ਬਨਾਮ

ਮਾਰੂਥਾਚਲਮ (ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ) ਐਲ.ਆਰ.ਐਸ ਦੁਆਰਾ

(2013 ਦੀ (ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰ. 1978)

18 ਜਨਵਰੀ, 2023

[ਬੀ. ਆਰ. ਗਵਈ ਅਤੇ ਐਮ. ਐਮ. ਸੁੰਦਰੇਸ਼, ਜੇ. ਜੇ.]

ਪੈਸਾ ਉਧਾਰ - ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਪਤਨੀ ਨੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨਾਲ ਚਿੱਟ ਫੰਡ (1992 ਅਤੇ 1995) ਦੀ ਗਾਹਕੀ ਲਈ ਜਿਸ ਲਈ ਦੋ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਖਾਲੀ ਚੈੱਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ - ਚਿੱਟ ਫੰਡਾਂ ਦੀ ਪਰਿਪੱਕਤਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਨੇ ਗਾਹਕੀ ਦੀ ਰਕਮ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸੂਚਨਾ ਦੇ ਨਕਦੀਕਰਨ ਲਈ ਉਹ ਚੈੱਕ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ - ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਚੈੱਕਾਂ ਦਾ ਨਿਰਾਦਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਖਾਤਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ - ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ ਐੱਨਆਈ ਅਧਿਨਿਯਮਦੀ ਧਾਰਾ 138 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਮਾਮਲੇ ਦਰਜ ਕੀਤੇ-ਦੋਵੇਂ ਮਾਮਲੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ-ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ ਵਾਅਦਾ ਨੋਟ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਪੈਸੇ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ-ਦੋਵੇਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ - ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਦੁਆਰਾ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ-ਨਾਲ ਹੀ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ - ਅਪੀਲ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ: ਪਹਿਲਾਂ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲਾਂ' ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦਿਆਂ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੀ ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਰਿਟਰਨ ਵਿੱਚ ਇਹ ਖੁਲਾਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਰਕਮ ਉਧਾਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਘੋਸ਼ਿਤ ਆਮਦਨ ਰੁਪਏ ਦਾ ਕਰਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। 3 ਲੱਖ-ਅਨੁਮਾਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਸਬੂਤ ਦਾ ਮਿਆਰ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਮੁੱਖਤਾ ਦਾ ਹੈ – ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦਿਆਂ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਅਤੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਇਸ ਧਾਰਨਾ ਦਾ ਖੰਡਨ ਕੀਤਾ ਸੀ। - ਤੁਰੰਤ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਇਆ ਬਚਾਅ ਪੱਖ 'ਸੰਭਾਵਨਾ ਦੀ ਪ੍ਰਮੁੱਖਤਾ' ਦੇ ਮਿਆਰ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਉਲਟਾਉਣ ਵਿੱਚ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ-ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲਾਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ

ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ' ਤੇ, ਸੰਭਾਵਨਾ ਦੀ ਪ੍ਰਮੁੱਖਤਾ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਮੁਦਈ ਕੋਲ 3 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਉਧਾਰ ਦੇਣ ਦੀ ਵਿੱਤੀ ਯੋਗਤਾ ਸੀ। – ਕਿਉਂਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਪਤਨੀ ਤੋਂ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਉਪਲਬਧ ਸਬੂਤ ਬਚਾਅ ਪੱਖ/ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਰੱਖੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਅਨੁਮਾਨ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ-ਇਸ ਲਈ, ਸਿਵਲ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲਿਆਂ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ

ਅਪੀਲਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ:

ਆਯੋਜਿਤ; 1. ਪਹਿਲਾਂ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੀ ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਰਿਟਰਨ ਵਿੱਚ ਇਹ ਖੁਲਾਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਰਕਮ ਉਧਾਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਘੋਸ਼ਿਤ ਆਮਦਨ 3 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦਾ ਕਰਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦਾ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਆਮਦਨ ਤੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਕਰਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਅਵਿਸ਼ਵਾਸ਼ਯੋਗ ਪਾਇਆ ਗਿਆ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਇਹ ਬਹੁਤ ਸ਼ੱਕੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ 3 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਉਧਾਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਪਾਇਆ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤ 25 ਅਕਤੂਬਰ 1998 ਨੂੰ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਫਾਂਸੀ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਵਾਅਦਾ ਪੱਤਰ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੀ ਸੀ। ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਅਤੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਇੱਕ ਸੰਭਾਵਤ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਦੋਸ਼ੀ ਸ਼ੱਕ ਦੇ ਲਾਭ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਸੀ। ਅਨੁਮਾਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਸਬੂਤ ਦਾ ਮਿਆਰ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਮੁੱਖਤਾ ਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਅਤੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਅਨੁਮਾਨ ਦਾ ਖੰਡਨ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਵਿਚਾਰਸ਼ੀਲ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਇਆ ਬਚਾਅ ਪੱਖ "ਸੰਭਾਵਨਾ ਦੀ ਪ੍ਰਮੁੱਖਤਾ" ਦੇ ਮਿਆਰ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ।ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਉਲਟਾਉਣਾ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ। [ਪੈਰਾ 20,25 ਅਤੇ 27][819-ਈ ਐਚ; 820-ਜੀ-ਐਚ; 821-ਸੀ]

2. ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਅਤੇ ਸਿਵਲ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਤੱਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਵਾਅਦਾ ਨੋਟ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਸਿਵਲ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ, ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਵਾਅਦਾ ਨੋਟ ਸਾਬਤ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਮੁੱਖਤਾ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ। ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਐੱਲ. ਆਈ. ਸੀ. ਏਜੰਟ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਉਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਕੋਲ ਵੱਡੀ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਜਾਇਦਾਦ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਆਮਦਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਨੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ' ਤੇ, ਸੰਭਾਵਨਾ ਦੀ ਪ੍ਰਮੁੱਖਤਾ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦਿਆਂ, ਇਸ ਸਿੱਟੇ' ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਕਿ ਮੁਦਈ ਕੋਲ 20 ਅਕਤੂਬਰ 1998 ਨੂੰ 3 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਉਧਾਰ ਦੇਣ ਦੀ ਵਿੱਤੀ ਯੋਗਤਾ ਸੀ। ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਨੇ ਇਹ ਵੀ ਪਾਇਆ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਪਤਨੀ ਤੋਂ ਉਕਤ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸੰਭਵ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਉਪਲੱਬਧ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਬਚਾਅ ਪੱਖ/ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇੱਥੇ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਉਲਟ ਅਨੁਮਾਨ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਵੀ ਲਾਗੂ ਸੀ। [ਪੈਰਾ 29][821-ਈ-ਜੀ]

3. ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਨੇ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿਵਲ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਮੁੱਖਤਾ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ' ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਬੂਤ ਸਾਰੇ ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 30][822-ਏ-ਬੀ]

4. ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਦੀ ਹੈਃ

(i) ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 2013 ਦੀ ਧਾਰਾ 1978 ਅਤੇ 2013 ਦੀ 1990 ਦੀ ਆਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਕ੍ਰਮਵਾਰ 28 ਅਕਤੂਬਰ 2008 ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਦੇ ਆਮ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ 30 ਅਕਤੂਬਰ 2008 ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ 10 ਜੁਲਾਈ 2011 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲਿਆਂ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

(ii) ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰ. 2013 ਦਾ 10500 ਅਤੇ 2013 ਦਾ 10501 ਖਾਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸਿਵਲ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਕਮ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਿਆਜ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 32][822-ਈ-ਜੀ]

ਰੋਹਿਤਭਾਈ ਜੀਵਨਲਾਲ ਪਟੇਲ ਬਨਾਮ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ
(2019) 18 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 106-ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ.

ਬਾਸਲਿੰਗੱਪਾ ਬਨਾਮ ਮੁਡੀਬਾਸੱਪਾ (2019) 5 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 418: [2019] 6 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 555; ਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਮੁਕੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ (2019)
4 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 197: [2019] 2 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 24; ਕਲਾਮਨੀ ਟੈਕਸ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਪੀ. ਬਾਲਾਸੁਬਰਾਮਨੀਅਨ (2021) 5 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 283-ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ

[2019] 6 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 555 ਪੈਰਾ 8 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ
[2019] 2 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 24 ਪੈਰਾ 10 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ
(2019) 18 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 106 ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਪੈਰਾ 10
(2021) 5 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 283 ਪੈਰਾ 10 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

ਅਪਰਾਧੀ /ਸਿਵਲ ਅਪੀਲੀ ਅਧਿਕਾਰ: 2013 ਦੀ ਅਪਰਾਧੀ ਅਪੀਲ No.1978.

ਜੱਜ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਮਿਤੀ 28.10.2008 ਅਤੇ 30.10.2008 ਮਦਰਾਸ 'ਤੇ ਨਿਆਂ ਦੇ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਦੇ ਸੀ.ਏ. ਨੰਬਰ 2001 ਦੀ ਧਾਰਾ 1031 ਅਤੇ 1032।

2013 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ.1990 ਦੇ ਨਾਲ, ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ ਧਾਰਾ 10500 ਅਤੇ 2013 ਦੀ 10501. ਰਾਮੇਸ਼ਵਰ ਪ੍ਰਸਾਦ ਗੋਇਲ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਨੇਹਾ ਸ਼ਰਮਾ, ਅਨਿਲ ਅਗਰਵਾਲ, ਵਕੀਲ। ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ। ਵੀ. ਪ੍ਰਭਾਕਰ, ਪ੍ਰਮਿਤ ਸਕਸੈਨਾ, ਆਰ. ਚੰਦਰਚੂੜ, ਵਕੀਲ। ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ.

ਸ਼੍ਰੀਰਾਮੂਲੂ ਨਾਇਡੂ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਐਲ.ਆਰ.ਐਸ ਬਨਾਮ ਮਾਰੂਥਾਚਲਮ ਐਲ.ਆਰ.ਐਸ

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਬੀ. ਆਰ. ਜੀ. ਏ. ਵੀ. ਏ. ਆਈ, ਜੇ. 1. ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲਾਂ ਮਦਰਾਸ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਦੁਆਰਾ 28 ਅਕਤੂਬਰ 2008 ਅਤੇ 30 ਅਕਤੂਬਰ 2008 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਮ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਨੈਗੋਸ਼ੀਏਬਲ ਇੰਸਟਰੂਮੈਂਟਸ ਅਧਿਨਿਯਮ, 1881 ਦੀ ਧਾਰਾ 138 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ " ਐਨ.ਆਈ. ਅਧਿਨਿਯਮ) ਅਤੇ 3.5 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਲਈ ਦੋ ਚੈੱਕਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹਰੇਕ ਕੇਸ ਵਿੱਚ 7 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਹੈ।

2. ਸਿਵਲ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਮਦਰਾਸ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਵੱਲੋਂ 08 ਅਗਸਤ 2011 ਅਤੇ 3 ਫਰਵਰੀ 2012 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੁਦਈ-ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤੇ ਨੋਟਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਪੈਸੇ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਲਈ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮੂਲ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

3. ਸਹੂਲਤ ਦੀ ਖਾਤਰ, ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ।

4. ਕਿਉਂਕਿ ਦੋਵੇਂ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲਾਂ ਇੱਕ ਆਮ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਨੂੰ 2013 ਦੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ. 1978 ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਲਈ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ. ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲਾਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਹ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਫੈਸਲਿਆਂ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਸਹੂਲਤ ਲਈ, ਅਸੀਂ 2013 ਦੇ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 10501 ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਵਾਂਗੇ.

5. ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲਾਂ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਮੈਟਰਿਕਸ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨਃ

5.1 1992 ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਰਾਜਾਰਾਮ ਦੀ ਪਤਨੀ ਨੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰ. 5 ਵਿੱਚ ਜਵਾਬਦੇਹ, ਇੱਕ ਮਾਰੂਥਾਚਲਮ ਨਾਲ 5 ਸਾਲ ਦੇ ਚਿੱਟ-ਫੰਡ ਦੀ ਗਾਹਕੀ ਲਈ। 1978/2013 ਅਤੇ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰ.10500/2013. ਜਵਾਬਦੇਹ-ਮਾਰੂਥਾਚਲਮ ਦੇ ਇਸ ਯਕੀਨ ਦਿਵਾਉਣ 'ਤੇ ਕਿ ਇੱਕ ਸਫਲ ਬੋਲੀਕਾਰ ਬਣਨ ਲਈ, ਇੱਕ ਖਾਲੀ ਚੈੱਕ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਇੱਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਨੰਬਰ ਧਾਰਾ ਵਾਲੇ ਦੋ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਖਾਲੀ ਚੈੱਕ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ। 237954 ਅਤੇ 237956 ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਦੀ ਤਰਫੋਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਦਾ ਬੈਂਕ ਖਾਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਚੈੱਕ ਮੈਸਰਜ਼ ਬ੍ਰਿੰਦਾ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਦੇ ਖਾਤੇ 'ਤੇ ਲਏ ਗਏ ਸਨ, ਜੋ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਇਕਲੌਤੀ ਮਲਕੀਅਤ ਵਾਲੀ ਚਿੰਤਾ ਹੈ, ਜੋ ਲਕਸ਼ਮੀ ਵਿਲਾਸ ਬੈਂਕ ਲਿਮਟਿਡ ਨਾਲ ਬਣਾਈ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸੀ।

5.2 ਇਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਕਿ 1995 ਵਿੱਚ, ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਨੇ ਜਵਾਬਦੇਹ-ਮਾਰੂਥਾਚਲਮ ਨਾਲ ਇੱਕ ਹੋਰ 5 ਸਾਲ ਦੇ ਚਿੱਟ-ਫੰਡ ਦੀ ਗਾਹਕੀ ਲਈ ਸੀ।

5.3. 1997 ਵਿੱਚ, ਜਿਸ ਬੈਂਕ ਖਾਤੇ ਉੱਤੇ ਉਕਤ ਚੈੱਕ ਲਏ ਗਏ ਸਨ, ਉਸ ਨੂੰ ਨਾ ਚੱਲਣ ਕਾਰਨ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

5.4 ਪਹਿਲੀ ਚਿੱਟ 1997 ਵਿੱਚ ਪੱਕੀ ਹੋਈ ਅਤੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਪਤਨੀ ਕਦੇ ਵੀ ਸਫਲ ਬੋਲੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਪਤਨੀ ਨੇ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ ਚਿੱਟਾਂ ਦੀ ਰਕਮ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ, ਪਰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ।

ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ ਰਕਮ ਜਮ੍ਹਾਂ ਵਜੋਂ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਵਿਆਜ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਦੂਜੀ ਚਿੱਟ 1999 ਵਿੱਚ ਪੱਕੀ ਹੋ ਗਈ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਪਤਨੀ ਕਦੇ ਵੀ ਸਫਲ ਬੋਲੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਰਹੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਦੋਵਾਂ ਚਿੱਟਾਂ ਲਈ 6 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ ਗਾਹਕੀ ਰਾਸ਼ੀ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਪਰ ਕੋਈ ਫਾਇਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਨੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ, ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ ਤੁਰੰਤ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਜਾਂ ਸੂਚਨਾ ਦੇ ਨਕਦੀਕਰਨ ਲਈ ਚੈੱਕ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ।

5.5 ਚੈੱਕ ਨੰ. 237954 ਨੂੰ 20 ਅਕਤੂਬਰ 1999 ਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹ-ਨਚੀਮੁਥੂ (ਜੋ ਮਾਰੂਥਾਚਲਮ ਦਾ ਜੀਜਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ) ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ 3, 50, 000/ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ 4 ਨਵੰਬਰ 1999 ਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਬੈਂਕਰ ਇੰਡੀਅਨ ਓਵਰਸੀਜ਼ ਬੈਂਕ ਰਾਹੀਂ ਨਕਦੀਕਰਨ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਕਤ ਚੈੱਕ 14 ਨਵੰਬਰ 1999 ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤੇ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ "ਖਾਤਾ ਬੰਦ" ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

5.6 ਦੂਜਾ ਚੈੱਕ ਨੰ. 237956 ਮਿਤੀ 25 ਅਕਤੂਬਰ 1999 ਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹ-ਮਾਰੂਥਾਚਲਮ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ 3, 50, 000/- ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਲਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਬੈਂਕਰ ਇੰਡੀਅਨ ਓਵਰਸੀਜ਼ ਬੈਂਕ ਰਾਹੀਂ 04 ਨਵੰਬਰ 1999 ਨੂੰ ਨਕਦੀਕਰਨ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਕਤ ਚੈੱਕ ਵੀ 14 ਨਵੰਬਰ 1999 ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤੇ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ "ਖਾਤਾ ਬੰਦ" ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

5.7 ਉਪਰੋਕਤ ਬੇਇੱਜ਼ਤ ਚੈੱਕਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮਿਤੀ 15 ਨਵੰਬਰ, 1999 ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੋਟਿਸ ਭੇਜੇ ਗਏ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ/ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਯੋਗ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਹੋਂਦ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦਿਆਂ ਸਹੀ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਚਿੱਟ ਦੀ ਰਕਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ।

ਬਾਅਦ ਦੀ ਦਿਲਚਸਪੀ. ਕਿਉਂਕਿ ਰਕਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਐਨ.ਆਈ ਦੀ ਧਾਰਾ 138 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਦਰਜ ਕੀਤੇ। ਅਧਿਨਿਯਮ, ਸੀਸੀ ਨੰ. 2000 ਦਾ 26 ਚੈੱਕ ਨੰ. 237954 ਅਤੇ ਸੀਸੀ ਨੰ. 2000 ਦਾ 32 ਚੈੱਕ ਨੰ. 237956. ਦੋਵੇਂ ਮਾਮਲੇ 10 ਜੁਲਾਈ 2001 ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਫੈਸਲਿਆਂ ਰਾਹੀਂ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ।

5.8 ਉਪਰੋਕਤ ਕੇਸਾਂ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਦੋਵਾਂ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਵਾਅਦਾ ਨੋਟਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਪੈਸੇ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਲਈ ਸਿਵਲ/ਅਸਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ.

5.9 ਮੂਲ ਸੂਟ ਨੰ. 112/2003 (ਪਹਿਲਾਂ ਓ. ਐੱਸ ਨੰ. 602/2002) ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਜਵਾਬਦੇਹ-ਨਚੀਮੁਥੂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ 20 ਅਕਤੂਬਰ 1998 ਨੂੰ ਉਸ ਤੋਂ 3 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਉਧਾਰ ਲਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸੇ ਦਿਨ ਇੱਕ ਵਾਅਦਾ ਨੋਟ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਸ ਨੂੰ 24% ਸਾਲਾਨਾ ਵਿਆਜ ਦੇ ਨਾਲ ਵਾਪਸ ਕਰਨ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ 20 ਅਕਤੂਬਰ, 1999 ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਦੇਣਦਾਰੀ ਅਦਾ ਕਰਨ ਲਈ 3,50,000/- ਰੁਪਏ ਦਾ ਚੈੱਕ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਨਕਦੀਕਰਨ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਅਪਮਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਖਾਤਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਅਪਰਾਧਿਕ ਕੇਸ ਨੰ. 32/2000 ਨੂੰ ਐਨ.ਆਈ ਦੀ ਧਾਰਾ 138 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅੱਗੇ ਵਧਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਧਿਨਿਯਮ ਜਿਸ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਪੈਂਡਿੰਗ ਸੀ।

5.10 ਇੱਕ ਹੋਰ ਮੂਲ ਸੂਟ ਨੰ. 2004 ਦਾ 266 (ਪਹਿਲਾਂ 2002 ਦਾ ਓ. ਐੱਸ. 746) ਜਵਾਬਦੇਹ-ਮਾਰੂਥਾਚਲਮ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ 25 ਅਕਤੂਬਰ 1998 ਨੂੰ ਉਸ ਤੋਂ 3 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਉਧਾਰ ਲਈ ਸੀ ਅਤੇ 25 ਅਕਤੂਬਰ 1998 ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਾਅਦਾ ਨੋਟ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਸ ਨੂੰ 24% ਸਾਲਾਨਾ ਵਿਆਜ ਦੇ ਨਾਲ ਵਾਪਸ ਕਰਨ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ 20 ਅਕਤੂਬਰ, 1999 ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਦੇਣਦਾਰੀ ਅਦਾ ਕਰਨ ਲਈ 3,50,000/- ਰੁਪਏ ਦਾ ਚੈੱਕ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਨਕਦੀਕਰਨ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਇਸ ਦੀ ਬੇਇੱਜ਼ਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿਉਂਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਖਾਤਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਅਪਰਾਧਿਕ ਕੇਸ ਨੰ. 26/2000 ਨੂੰ ਐਨ.ਆਈ ਦੀ ਧਾਰਾ 138 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅੱਗੇ ਵਧਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਧਿਨਿਯਮ ਜਿਸ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਪੈਂਡਿੰਗ ਸੀ।

5.11 ਅਸਲ ਸੂਟ ਨੰ. 2003 ਦਾ 112 ਅਤੇ ਮੂਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨੰ. 2004 ਦੀ ਧਾਰਾ 266 ਨੂੰ 6 ਜਨਵਰੀ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਰਾਹੀਂ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

2004 ਅਤੇ 29 ਜੁਲਾਈ 2005 ਕ੍ਰਮਵਾਰ. ਦੋਵੇਂ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਉਲਟ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਵਿੱਚ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। 5.12 ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਦੁਆਰਾ ਆਮ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਮਿਤੀ 28.10.2008 ਅਤੇ 30 ਅਕਤੂਬਰ 2008 ਦੁਆਰਾ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ

.

5.13 ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ, ਮੂਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨੰ. 2004 ਦਾ 266 ਅਤੇ ਮੂਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨੰ. ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਨੇ ਕ੍ਰਮਵਾਰ 08 ਅਗਸਤ 2011 ਅਤੇ 03 ਫਰਵਰੀ 2012 ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਰਾਹੀਂ 2003 ਦਾ 112 ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਸੀ।

5.14 ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਦੇ ਸਾਰੇ 3 ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲਾਂ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਆਮ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਨਿਪਟਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

6. ਅਸੀਂ ਸਾਰੀਆਂ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਵਕੀਲ ਨੇਹਾ ਸ਼ਰਮਾ ਅਤੇ ਸਾਰੀਆਂ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਦੋਵਾਂ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਵਕੀਲ ਵੀ. ਪ੍ਰਭਾਕਰ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਹੈ।

7. ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਨੇਹਾ ਸ਼ਰਮਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਨੇ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਚੰਗੇ ਤਰਕਪੂਰਨ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਗਲਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਉਲਟ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਲ 1992 ਵਿੱਚ ਚਿੱਟ-ਫੰਡਾਂ ਲਈ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਖਾਲੀ ਚੈੱਕਾਂ ਦੀ ਸਾਲ 1999 ਵਿੱਚ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੁਆਰਾ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਲ 1999 ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ ਚੈੱਕ ਨਗਦੀਕਰਨ ਲਈ ਭੇਜੇ ਗਏ ਸਨ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਹੁਣ ਮੈਸਰਜ਼ ਬ੍ਰਿੰਦਾ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਦਾ ਮਾਲਕ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿਸ ਬੈਂਕ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਉਕਤ ਚੈੱਕ ਲਏ ਗਏ ਸਨ, ਉਹ 1992 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਹੀਂ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ 1997 ਵਿੱਚ ਹੀ ਬੰਦ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਖਾਤਾ ਬੰਦ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਪਤਨੀ ਉੱਦਮ ਦੀ ਇਕਲੌਤੀ ਮਾਲਕ ਬਣ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਮੈਸਰਜ਼ ਬ੍ਰਿੰਦਾ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਦੇ ਮਾਲਕ ਵਜੋਂ ਉਕਤ ਚੈੱਕਾਂ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ।

8. ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ 20 ਅਕਤੂਬਰ 1998 ਅਤੇ 25 ਅਕਤੂਬਰ 1998 ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਵਾਅਦਾ ਨੋਟ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਤਾਂ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਕੋਲ 3,00,000/- ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਉਧਾਰ ਦੇਣ ਦੀ ਵਿੱਤੀ ਸਮਰੱਥਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਆਮਦਨ ਵਿੱਚੋਂ ਰਕਮ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 1992-1999 ਤੱਕ ਆਪਣੀ ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਰਿਟਰਨ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦਾ ਐਲਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਸਮੱਗਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਪੈਸੇ ਉਧਾਰ ਦੇ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਲਈ,

ਸ਼੍ਰੀਰਾਮੂਲੂ ਨਾਇਡੂ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਐਲ.ਆਰ.ਐਸ ਬਨਾਮ ਮਾਰੂਥਾਚਲਮ ਐਲ.ਆਰ.ਐਸ

[ਬੀ. ਆਰ ਗਵਾਈ, ਜੇ.]

ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ, ਬਾਸਲਿੰਗੱਪਾ ਬਨਾਮ ਮੁਡੀਬਾਸੱਪਾ

9 ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਸ੍ਰੀ ਵੀ. ਪ੍ਰਭਾਕਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਰਾਜਾ ਰਾਮ ਇਸ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਠੋਸ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਨੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ, ਮਾਰੂਥਾਚਲਮ ਦੁਆਰਾ ਚਲਾਏ ਚਿੱਟ-ਫੰਡਾਂ ਦੀ ਗਾਹਕੀ ਲਈ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਨੇ ਸਹੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਰਾਜਾ ਰਾਮ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਸਮੱਗਰੀ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਚੈੱਕ ਅਤੇ ਵਾਅਦਾ ਨੋਟ ਸਿਰਫ ਅਜਿਹੀ ਚਿੱਟ ਲਈ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਜੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਕਥਿਤ ਬਕਾਇਆ ਰਕਮ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਲਈ ਵੀ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

10. ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਰਾਜਾ ਰਾਮ ਵੱਲੋਂ ਸਾਲ 1992 ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਖਾਲੀ ਚੈੱਕ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸਾਲ 1995 ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਚਿੱਟ ਨੂੰ ਸਬਸਕ੍ਰਾਈਬ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਇਹ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਰਿਟਰਨ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਰਕਮਾਂ ਦਾ ਲੇਖਾ-ਜੋਖਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਹ ਸਿਰਫ ਡਿਫਾਲਟਰ ਅਤੇ ਮਾਲ ਅਥਾਰਟੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਾਮਲਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇੱਕ ਕਰਜ਼ਾ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇਸ ਦਾ ਲਾਭ ਲੈਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਰਕਮ ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਰਿਟਰਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੀ। ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਮੁਕੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ, ਰੋਹਿਤਭਾਈ ਜੀਵਨਲਾਲ ਪਟੇਲ ਬਨਾਮ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ, ਕਲਾਮਨੀ ਟੈਕਸ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਪੀ. ਬਾਲਾਸੁਬਰਾਮਨੀਅਨ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ।

11. ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਾਂਗੇ।

12. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਬਾਸਲਿੰਗੱਪਾ ਬਨਾਮ ਮੁਡੀਬਾਸੱਪਾ (ਉਪਰੋਕਤ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਐਨ.ਆਈਦੇ ਧਾਰਾ 118 (ਏ) ਅਤੇ 139 ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਅਧਿਨਿਯਮ. ਇਸ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ ਪ੍ਰਾਸੰਗਿਕ ਹੋਵੇਗਾ।

"25. ਅਸੀਂ ਉਪਰੋਕਤ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ 118 (ਏ) ਅਤੇ 139 ਉੱਤੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਅਨੁਪਾਤ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਗਿਣੇ ਗਏ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਰਦੇ ਹਾਂ:

25.1. ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਚੈੱਕ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਅਧਿਨਿਯਮ ਦੀ ਧਾਰਾ 139 ਇਹ ਮੰਨਣ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਚੈੱਕ ਕਿਸੇ ਕਰਜ਼ੇ ਜਾਂ ਹੋਰ ਦੇਣਦਾਰੀ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਸੀ।

1 (2019) 5 ਐਸਸੀਸੀ 418

2 (2019) 4 ਐਸਸੀਸੀ 197

3 (2019) 18 ਐਸਸੀਸੀ 10

4 (2021) 5 ਐਸਸੀਸੀ 283

25.2. ਧਾਰਾ 139 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਨੁਮਾਨ ਇੱਕ ਅਸਵੀਕਾਰਨਯੋਗ ਅਨੁਮਾਨ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਭਾਵਤ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੂੰ ਉਠਾਉਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੋਸ਼ੀ ਉੱਤੇ ਹੈ। ਅਨੁਮਾਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਸਬੂਤ ਦਾ ਮਿਆਰ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਮੁੱਖਤਾ ਦਾ ਹੈ।

25.3. ਇਸ ਧਾਰਨਾ ਦਾ ਖੰਡਨ ਕਰਨ ਲਈ, ਦੋਸ਼ੀ ਲਈ ਇਹ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੇ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰੇ ਜਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਸੰਭਾਵਤ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੂੰ ਉਭਾਰਨ ਲਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਮੱਗਰੀ' ਤੇ ਵੀ ਭਰੋਸਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਮੁੱਖਤਾ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਨਾ ਸਿਰਫ ਧਿਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਲਿਆਂਦੀ ਗਈ ਸਮੱਗਰੀ ਤੋਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਬਲਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਤੋਂ ਵੀ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ' ਤੇ ਉਹ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦੇ ਹਨ।

25.4. ਇਹ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਲਈ ਆਪਣੇ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਗਵਾਹ ਬਾਕਸ ਵਿੱਚ ਆਉਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਧਾਰਾ 139 ਨੇ ਇੱਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਬੋਝ ਲਗਾਇਆ ਨਾ ਕਿ ਇੱਕ ਪ੍ਰੇਰਕ ਬੋਝ।

25.5. ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਆਪਣੇ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਲਈ ਗਵਾਹ ਬਾਕਸ ਵਿੱਚ ਆਵੇ।

13. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਵੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਵਾਰ ਚੈੱਕ ਦੀ ਐਗਜ਼ੀਕਿਊਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਐਨ.ਆਈਦੀ ਧਾਰਾ 139. ਅਧਿਨਿਯਮ ਇੱਕ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਚੈੱਕ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਰਜ਼ੇ ਜਾਂ ਹੋਰ ਦੇਣਦਾਰੀ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 139 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਨੁਮਾਨ ਇੱਕ ਅਸਵੀਕਾਰਨਯੋਗ ਅਨੁਮਾਨ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਭਾਵਤ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੂੰ ਉਠਾਉਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੋਸ਼ੀ ਉੱਤੇ ਹੈ। ਅਨੁਮਾਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਸਬੂਤ ਦਾ ਮਿਆਰ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਮੁੱਖਤਾ ਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਧਾਰਨਾ ਦਾ ਖੰਡਨ ਕਰਨ ਲਈ, ਦੋਸ਼ੀ ਲਈ ਇਹ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੇ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰੇ ਜਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਸੰਭਾਵਤ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੂੰ ਉਭਾਰਨ ਲਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਮੱਗਰੀ' ਤੇ ਵੀ ਭਰੋਸਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਮੁੱਖਤਾ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਨਾ ਸਿਰਫ ਧਿਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਲਿਆਂਦੀ ਗਈ ਸਮੱਗਰੀ ਤੋਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਬਲਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਦੁਆਰਾ ਵੀ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ' ਤੇ ਉਹ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦੇ ਹਨ।

14. ਉਕਤ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਬਾਸਲਿੰਗੱਪਾ ਬਨਾਮ ਮੁਡੀਬਾਸੱਪਾ (ਉਪਰੋਕਤ) ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਰਿਕਾਰਡ ਉੱਤੇ ਸਬੂਤਾਂ ਅਤੇ ਸਮੱਗਰੀ ਉੱਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੀ ਵਿੱਤੀ ਸਮਰੱਥਾ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੰਭਾਵਤ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਹੋ ਕੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ। ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਪਲਟ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਦੀ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੀ ਵਿੱਤੀ ਸਮਰੱਥਾ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਸਿੱਟਾ ਗਲਤ ਸੀ, ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਨੂੰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਸੀ।

15. ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਦੋਸ਼ੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਸਰਸਾਇਨ, ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਅਫਸਰ, ਵਾਰਡ ਨੰਬਰ 18, ਸਰਕਲ (II) (5) ਤੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਸੀ।

ਸ਼੍ਰੀਰਾਮੂਲੂ ਨਾਇਡੂ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਐਲ.ਆਰ.ਐਸ ਬਨਾਮ ਮਾਰੂਥਾਚਲਮ ਐਲ.ਆਰ.ਐਸ

[ਬੀ. ਆਰ ਗਵਾਈ, ਜੇ.]

ਵਿੱਤੀ ਸਾਲ 1995-96,1996-97,1997-98 ਅਤੇ 1998-99 ਲਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੀ ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਰਿਟਰਨ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਾਪੀਆਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਰਿਟਰਨ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਾਪੀਆਂ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਇਹ ਐਲਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ 0.3 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਉਧਾਰ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਇਸ ਨੇ ਅੱਗੇ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਆਮਦਨ ਨੂੰ ਵੀ ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਰਿਟਰਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਐਲਾਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। 16. ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅੱਗੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਰਿਟਰਨ ਵਿੱਚ ਦਿਖਾਈ ਗਈ ਆਮਦਨ ਤੋਂ, ਜੋ ਕਿ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸੀ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਕੋਲ ਪੈਸੇ ਉਧਾਰ ਦੇਣ ਦੀ ਵਿੱਤੀ ਸਮਰੱਥਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

17. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਡੀ. ਡਬਲਯੂ. 2- ਸ਼੍ਰੀ ਅਯੱਪਨ, ਸਹਾਇਕ ਪ੍ਰਬੰਧਕ, ਸਿਟੀ ਯੂਨੀਅਨ ਬੈਂਕ, ਰਾਮਨਗਰ ਬ੍ਰਾਂਚ ਦੀ ਵੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਇਕੱਲੇ ਮਾਲਕੀਅਤ ਫਰਮ, ਮੈਸਰਜ਼ ਬ੍ਰਿੰਦਾ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬੈਂਕ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੀ। 18. ਡੀ. ਡਬਲਯੂ.3- ਮਿਸਟਰ. ਸੁਬਰਾਮਨੀਅਮ, ਮੈਨੇਜਰ, ਲਕਸ਼ਮੀ ਵਿਲਾਸ ਬੈਂਕ, ਗਣਪਤੀ ਬ੍ਰਾਂਚ ਤੋਂ ਵੀ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਵੱਲੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਉਕਤ ਗਵਾਹ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਬੈਂਕ ਵਿੱਚ ਖਾਤਾ ਖੋਲ੍ਹਣ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਫਾਰਮ ਉੱਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਸਨ।

19. ਡੀ. ਡਬਲਯੂ.4- ਮਿਸਟਰ. ਗਣੇਸ਼ਨ, ਪਿੰਡ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਗਣਪਤੀ ਪਿੰਡ ਦੀ ਵੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਉਸਨੇ S.F ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਪਦ ਤੋਂ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ। ਨੰ. 591/3 ਅਤੇ 592/3 ਸਾਂਝੀ ਮਲਕੀਅਤ ਵਿੱਚ ਸਨ ਅਤੇ ਉਪਰੋਕਤ ਸਰਵੇਖਣ ਨੰਬਰਾਂ ਵਿੱਚ 27 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਨਾਮ ਪਾਏ ਗਏ ਸਨ।

20. ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੀ ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਰਿਟਰਨ ਵਿੱਚ ਇਹ ਖੁਲਾਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਰਕਮ ਉਧਾਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਐਲਾਨੀ ਗਈ ਆਮਦਨ 3 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦਾ ਕਰਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦਾ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਆਮਦਨ ਤੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਕਰਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਅਵਿਸ਼ਵਾਸ਼ਯੋਗ ਪਾਇਆ ਗਿਆ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਇਹ ਬਹੁਤ ਸ਼ੱਕੀ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ 3 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਉਧਾਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਪਾਇਆ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤ 25 ਅਕਤੂਬਰ 1998 ਨੂੰ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਫਾਂਸੀ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਵਾਅਦਾ ਪੱਤਰ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੀ ਸੀ। ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਅਤੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਇੱਕ ਸੰਭਾਵਤ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਦੋਸ਼ੀ ਸ਼ੱਕ ਦੇ ਲਾਭ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਸੀ। ਅਨੁਮਾਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਸਬੂਤ ਦਾ ਮਿਆਰ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਮੁੱਖਤਾ ਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਅਤੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਅਨੁਮਾਨ ਦਾ ਖੰਡਨ ਕੀਤਾ ਸੀ।

21. ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦੀ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਸੀਮਤ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਇਹ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੀ ਕਿ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਗਲਤ ਹੈ, ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੀ ਸੀ।

22. ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਮੁਕੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ (ਉਪਰੋਕਤ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਉੱਤੇ ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਭਾਕਰ ਦੁਆਰਾ ਰੱਖੀ ਗਈ ਭਰੋਸੇ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਉਕਤ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕਾਇਮ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸੀ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਨੇ ਆਪਣੇ ਸੋਧ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਕੋਡ ਆਫ਼ ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ, 1973 ਦੀ ਧਾਰਾ 482 ਅਧੀਨ ਸੋਧ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ, ਵਿਗਾੜ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ, ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਸਮਕਾਲੀ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਉਕਤ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੀ ਵਿੱਤੀ ਸਮਰੱਥਾ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇੱਕ ਵਾਰ ਇੱਕ ਚੈੱਕ 'ਤੇ ਹਸਤਾਖਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਹ ਐਨ.ਆਈਦੀ ਧਾਰਾ 139 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਨੁਮਾਨ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰੇਗਾ। ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕਿਸੇ ਠੋਸ ਸਬੂਤ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਅਧਿਨਿਯਮ ਕਰੋ ਕਿ ਚੈੱਕ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

23. ਕਲਾਮਨੀ ਟੈਕਸ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਪੀ. ਬਾਲਾਸੁਬਰਾਮਨੀਅਨ (ਉਪਰੋਕਤ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ, ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ 'ਤੇ, ਇਸ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਐਨ.ਆਈਦੀ ਧਾਰਾ 138 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਧਿਨਿਯਮ. ਮੂਲ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ 'ਤੇ ਇੱਕ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀਃ

"18. ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਧਿਰਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਇੱਕ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੇ ਵਪਾਰਕ ਸੰਬੰਧ ਰਹੇ ਹਨ, ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਬਚਾਅ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ "ਸੰਭਾਵਨਾ ਦੀ ਪ੍ਰਮੁੱਖਤਾ" ਦੇ ਮਿਆਰ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸਬੰਧਤ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ, ਸਾਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਅਤੇ ਐਨਆਈਏ ਦੀ ਧਾਰਾ 118 ਅਤੇ ਧਾਰਾ 139 ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਲਗਾਈ ਗਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ।

24. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ/ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਏ ਗਏ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂ "ਸੰਭਾਵਨਾ ਦੀ ਪ੍ਰਮੁੱਖਤਾ" ਦੇ ਮਿਆਰ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। 25. ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਬਚਾਅ ਪੱਖ "ਸੰਭਾਵਨਾ ਦੀ ਪ੍ਰਮੁੱਖਤਾ" ਦੇ ਮਿਆਰ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਸ਼੍ਰੀਰਾਮੂਲੂ ਨਾਇਡੂ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਐਲ.ਆਰ.ਐਸ ਬਨਾਮ ਮਾਰੂਥਾਚਲਮ ਐਲ.ਆਰ.ਐਸ

[ਬੀ. ਆਰ ਗਵਾਈ, ਜੇ.]

26. ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਰੋਹਿਤਭਾਈ ਜੀਵਨਲਾਲ ਪਟੇਲ ਬਨਾਮ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ (ਉਪਰੋਕਤ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਉਕਤ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਨੇ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ, ਬਰੀ ਹੋਣ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਉਲਟਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਐਨ.ਆਈਦੀ ਧਾਰਾ 138 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ। ਅਧਿਨਿਯਮ. ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿਰਫ਼ ਇਨਕਾਰ ਕਰਕੇ ਜਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਕਰਕੇ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਐਨ.ਆਈਦੀ ਧਾਰਾ 139 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਲਪਨਾ ਦਾ ਖੰਡਨ ਕਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਅਧਿਨਿਯਮ. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਦ ਤੱਕ ਠੋਸ ਸਬੂਤ ਉਸ ਦੇ ਕੇਸ ਦੇ ਬਚਾਅ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਅਗਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਐਨ.ਆਈਦੀ ਧਾਰਾ 139 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਨੁਮਾਨ. ਅਧਿਨਿਯਮ ਦਾ ਖੰਡਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

27. ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਉਲਟਾਉਣ ਵਿੱਚ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ।

28. ਇਹ ਸਾਨੂੰ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਛੱਡਦਾ ਹੈ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲਾਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਨੇ ਦੋ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਫੈਸਲਿਆਂ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਰਾਹੀਂ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪਲਟ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਪੱਕਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਹੈ ਕਿ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤ ਦਾ ਮਿਆਰ ਸਿਵਲ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਖਰਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

29. ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਅਤੇ ਸਿਵਲ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਤੱਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਵਾਅਦਾ ਨੋਟ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਸਿਵਲ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ, ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਵਾਅਦਾ ਨੋਟ ਸਾਬਤ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਮੁੱਖਤਾ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ। ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਐੱਲ. ਆਈ. ਸੀ. ਏਜੰਟ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਉਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਕੋਲ ਵੱਡੀ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਜਾਇਦਾਦ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਆਮਦਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਨੇ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ, ਸੰਭਾਵਨਾ ਦੀ ਪ੍ਰਮੁੱਖਤਾ' ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦਿਆਂ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਕਿ ਮੁਦਈ ਕੋਲ 20 ਅਕਤੂਬਰ 1998 ਨੂੰ 3 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਉਧਾਰ ਦੇਣ ਦੀ ਵਿੱਤੀ ਸਮਰੱਥਾ ਸੀ। ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਨੇ ਇਹ ਵੀ ਪਾਇਆ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਪਤਨੀ ਤੋਂ ਉਕਤ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸੰਭਵ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਉਪਲੱਬਧ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਬਚਾਅ ਪੱਖ/ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇੱਥੇ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਉਲਟ ਅਨੁਮਾਨ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਵੀ ਲਾਗੂ ਸੀ।

30. ਹਾਲਾਂਕਿ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੇਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਵੀ ਖਾਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਯੋਗ ਸਨ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਨੇ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਕਿ

ਸਿਵਲ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਮੁੱਖਤਾ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ' ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਬੂਤ ਸਾਰੇ ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

31. ਇਸ ਲਈ, ਸਾਨੂੰ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲਿਆਂ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਫ਼ਰਮਾਨ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕਰਨ ਲਈ ਝੁਕਾਅ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਲੰਬਿਤ ਹੋਣ ਦੌਰਾਨ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ 7 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਅਤੇ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਈ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਅਨੁਸਾਰ 20 ਫਰਵਰੀ, 2009 ਨੂੰ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰ. 2013 ਦੀ 1978 (2009 ਦੀ ਸਪੈਸ਼ਲ ਲੀਵ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਅਪਰਾਧਿਕ) ਨੰ. 14556 ਅਤੇ ਸਬੰਧਤ ਮਾਮਲੇ ਅਤੇ ਮਿਤੀ 13 ਅਗਸਤ, 2012 ਨੂੰ 2013 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰ. 10501 ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੀ ਗਈ (2012 ਦੀ ਸਪੈਸ਼ਲ ਲੀਵ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸਿਵਲ) ਨੰ. 23036 ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈ) ਉਕਤ ਰਕਮ ਨੂੰ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਫਿਕਸਡ ਡਿਪਾਜ਼ਿਟ ਰਸੀਦਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਵੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਫ਼ਰਮਾਨ ਨੂੰ ਸੋਧਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦੋਵਾਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਕਮ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਵਿਆਜ ਇਕੱਠਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

32. ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਅਸੀਂ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਕ੍ਰਮ ਨੂੰ ਪਾਸ ਕਰਦੇ ਹਾਂ:

(i) ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ ਧਾਰਾ। 2013 ਦੇ 1978 ਅਤੇ 2013 ਦੇ 1990 ਹਨ ਮਨਜ਼ੂਰਸ਼ੁਦਾ ਅਤੇ 28 ਅਕਤੂਬਰ, 2008 ਦੇ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਆਮ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ 30 ਅਕਤੂਬਰ, 2008 ਦੇ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ 10 ਜੁਲਾਈ 2011 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲਿਆਂ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

(ii) ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ ਧਾਰਾ। 2013 ਦਾ 10500 ਅਤੇ 2013 ਦਾ 10501 ਖਾਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸਿਵਲ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਕਮ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਿਆਜ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।

(iii) ਦੋਵੇਂ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਕਮ ਵਿੱਚੋਂ ਅੱਜ ਤੱਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਏ ਵਿਆਜ ਦੇ ਨਾਲ 50% ਰਕਮ ਕਢਵਾਉਣ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਣਗੇ।

33. ਖਰਚਿਆਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਆਰਡਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਲੰਬਿਤ ਅਰਜ਼ੀਆਂ, ਜੇ ਕੋਈ ਹਨ, ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਅੰਕਿਤ ਗਿਆਨ

(ਦੁਆਰਾ ਸਹਾਇਕ: ਰਾਹੁਲ ਰਾਠੀ, ਐਲ.ਸੀ.ਆਰ.ਏ) ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਰੱਦ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Advocate Shifa Kler